

Sygn. akt I C 878/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2015 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Andrzej Żelazowski

Protokolant: prot. sąd. Dominika Lasek

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2015 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa **W. Ś.**

przeciwko **K. H.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. utrzymuje w mocy wyrok zaoczny wydany przez Sąd Okręgowy w Krakowie w dniu 15 maja 2014 r. w części - w punktach I, II i IV, a w pozostałej części – w punkcie III uchyla wyrok;

II. zasądza od pozwanej K. H. na rzecz powódki W. Ś. kwotę 828,00 zł (słownie złotych: osiemset dwadzieścia osiem) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu przez adwokata K. B.;

III. nie uiszczonymi kosztami sądowymi, od których uiszczenia strony były zwolnione obciąża Skarb Państwa.

Sygn. akt IC 878/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 15 września 2015 r.

W pozwie z dnia 22 maja 2013 r. powódka W. Ś. wniosła o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny z dnia 8.12.2010 r. zawartej w Kancelarii Notarialnej w W. przed notariuszem A. M. (Rep. (...), na mocy której pozwana K. H. nabyła nieodpłatnie, z pokrzywdzeniem powódki, od swojego męża W. H. (1), (...) część udziału w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w S., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Wadowicach Wydział IX Zamiejscowy Ksiąg Wieczystych z siedzibą w S. prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Uzasadniając swoje żądanie powódka wskazała, że w dniu 6.04.2009 r. zawarła z W. H. (1) umowę o roboty budowlane, na podstawie której miał on wybudować dom jednorodzinny. Umowa została wykonana w nienależyty sposób, a w związku z tym powódka wniosła przeciwko W. H. (1) pozew o zapłatę kwoty 100.000 zł tytułem zwrotu otrzymanego przez niego nienależnie wynagrodzenia. Prawomocnym wyrokiem z dnia 18.10.2010 r. (sygn. akt I C 1202/10) Sąd Okręgowy w Krakowie zasądził na rzecz powódki żadaną kwotę. Na podstawie uzyskanego tytułu wykonawczego powódka złożyła wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. W jego toku komornik prowadzący sprawę poinformował powódkę, iż postępowanie egzekucyjne prowadzone z ruchomości oraz wierzytelności dłużnika nie przyniosło rezultatu, przy czym dłużnik oświadczył, że nie jest właścicielem żadnych nieruchomości. Powódka uzyskała informację, że W. H. (1) wraz ze swoją żoną był współużytkownikiem wieczystym nieruchomości położonej

w S., która została szczegółowo opisana w żądaniu pozwu. Na mocy umowy darowizny z dnia 8.12.2010 r. zawartej w Kancelarii Notarialnej w W. przed notariuszem A. M. (Rep. (...)) pozwana nabyła nieodpłatnie, z pokrzywdzeniem powódki, od swojego męża W. H. (1), część udziału w prawie użytkowania wieczystego przedmiotowej nieruchomości. Umowa ta została zawarta z pokrzywdzeniem powódki jako wierzyciela.

W dniu 15 maja 2014 r. Sąd Okręgowy w Krakowie wydał wyrok zaoczny, mocą którego uznał za bezskuteczną w stosunku do powódki W. Ś. umowę darowizny zawartą w dniu 08.12.2010 r. w Kancelarii Notarialnej w W. przed notariuszem A. M., Rep. (...), na podstawie której pozwana K. H. nabyła udział wynoszący(...) część w prawie użytkowania wieczystego działki nr (...) o powierzchni 0,0685 ha oraz udział wynoszący (...) część we współwłasności budynku mieszkalnego numer (...) i budynku gospodarczego przy ul. (...) w S. objętych księgą wieczystą nr (...) -- co do wiarygodności powódki stwierdzonej wyrokiem zaocznym wydanym przez Sąd Okręgowy w Krakowie w dniu

18.10.2010 r., sygn. akt I C 1202/10. Ponadto Sąd zasądził od pozwanej K. H. na rzecz powódki W. Ś. kwotę 4.100,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Krakowie kwotę 4.500 zł tytułem nieuiszczonej opłaty należnej od pozwu, od której uiszczenia powódka była zwolniona. Wyrokowi został nadany rygor natychmiastowej wykonalności.

W sprzeciwie od wyroku zaocznego pozwana K. H. wniosła o jego uchylenie, oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na rzecz pozwanej kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego.

Na uzasadnienie wskazała, że umowa darowizny z dnia 8.12.2010 r. nie miała na celu pokrzywdzenia powódki. Pozwana podniosła, że uzyskana przez W. H. (1) kwota 100.000 zł na mocy umowy z dnia 6.04.2010 r. była przeznaczona i wykorzystana na zakup materiałów budowlanych na budowę domu. Nie stanowiła wynagrodzenia dla W. H. (1). Dalej pozwana wskazała, że od dnia 1.07.2009 r. umowa o roboty budowlane nie wiązała stron, bowiem od tej daty nieruchomość, na której dom miał zostać wybudowany, należała - na podstawie umowy sprzedaży - do W. H. (1). Ponadto, w dacie 6.04.2009 r. powódka nie posiadała jeszcze pozwolenia na budowę ani projektu domu. Formalności te nie były załatwione do lipca 2009 r. W związku ze sprzedażą przez powódkę działki konieczne było wszczęcie na nowo procedury związanej z uzyskaniem pozwolenia na budowę. Ostatecznie budowa rozpoczęła się we wrześniu 2009 r. W dniu 23 września budynek był postawiony w stanie surowym otwartym i wtedy W. H. (1) ponownie sprzedał działkę powódce. Po dokonaniu zbycia nieruchomości W. H. miał prowadzić dalsze prace budowlane prowadzące do wykończenia budynku. Powódka jednak w znaczący sposób utrudniała wykonywanie wszelkich prac wykończeniowych, od czego ostatecznie na jej żądanie W. H. odstąpił. Dalej pozwana wskazała, że umowa darowizny spowodowana była koniecznością uregulowania spraw rodzinnych i majątkowych, a to w związku z faktem, iż W. H. wyjeżdża do W. z zamiarem pozostania tam, a z kolei stosunki pomiędzy małżonkami wykluczają jego częste przyjazdy do S.. Wymeldował się z domu, zobowiązał łożyć na utrzymanie najmłodszego syna, a połowę domu darował pozwanej celem spłacenia wobec niej zobowiązań oraz zabezpieczenia dzieci. Pozwana podała również, iż przedmiotowa nieruchomość obciążona jest z tytułu kredytu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 06.04.2009 r. pomiędzy W. H. (1) (wykonawcą), a powódką (inwestorem) została zawarta umowa o roboty budowlane. Przedmiotem kontaktu było wybudowanie przez wykonawcę domu jednorodzinnego o powierzchni 80-85 m² w technologii konstrukcji szkieletowej „pod klucz” z zakresem prac objętych szczegółowo w załączniku nr 1 do umowy. Teren budowy i dokumentacja miały zostać przekazane W. H. (1) do dnia 30.05.2009 r. Termin rozpoczęcia robót budowlanych strony ustaliły na dzień 01.06.2009 r., a ich zakończenie miało nastąpić w dniu 30.09.2009 r. Za wykonanie przedmiotu umowy powódka zobowiązała się zapłacić wykonawcy wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 133.000 zł, przy czym w kwietniu powódka miała zapłacić kwotę 50.000 zł, w lipcu - 60.000 zł, a pozostałą kwotę po zakończeniu robót i wystawieniu faktury. Dalej strony postanowiły, że w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania umowy zarówno wykonawca, jak i inwestor zobowiązani będą do zapłaty kary umownej (wykonawca w wysokości równowartości powstałych szkód, inwestor w wysokości równowartości wykonanych prac). W sytuacji gdyby kara umowna nie pokrywała szkody, stronom przysługiwało prawo żądania odszkodowania na

zasadach ogólnych. Obydwu stronom przysługiwało prawo odstąpienia od umowy w przypadku niewywiązania się z płatności przez inwestora oraz nierzetelnego wywiązania się z powierzonych prac w przypadku wykonawcy.

dowód: umowa o roboty budowlane z dnia 06.04.2009 r. wraz z załącznikiem, k. 7 -

11

W dniu 1.07.2009 r. pomiędzy W. Ś. a W. H. (1) została zawarta umowa sprzedaży, mocą której W. Ś. sprzedała W. H. (1) nieruchomości objętą księgą wieczystą nr (...), tj. całą nowopowstałą, niezabudowaną działkę ewidencyjną nr (...) o obszarze 0,1505 ha oraz udział wynoszący (...) część w nowopowstałej niezabudowanej działce ewidencyjnej numer (...), mającej powierzchnię 0,0160 ha, za cenę w kwocie 23.000 zł.

Po uzyskaniu wszystkich zezwoleń W. H. (1) rozpoczął na powyższej działce budowę domu - faktycznie na podstawie zawartej przez strony umowy o roboty budowlane i z przeznaczeniem dla powódki. W dniu 23.09.2009 r. budynek był ukończony w stanie surowym otwartym. Wtedy też strony zawarły kolejną umowę sprzedaży nieruchomości. Na podstawie tej umowy W. H. (1) sprzedał W. Ś. całą nieruchomość objętą księgą wieczystą nr (...) położoną w S., powiat (...), województwo (...), składającą się z działki ewidencyjnej numer (...) o obszarze 0,1505 ha zabudowaną budynkiem mieszkalnym w stanie surowym otwartym oraz cały swój udział wynoszący 1/3 część w nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) składającej się z niezabudowanej działki ewidencyjnej nr (...) mającej powierzchnię 0,0160 ha, za cenę w kwocie brutto 80.250 zł, w tym 7% podatku VAT, tj. kwota 5 250 zł, a W. Ś. nieruchomości te za powyższe kwoty kupiła. Stawiający oświadczyli, że cała kwota z tytułu ceny sprzedaży została już zapłacona.

dowód: - umowa sprzedaży z dn. 1.07.2009 r., akta sprawy o sygn. I C 1202/10, k. 61

- 62

- umowa sprzedaży z dn. 23.09.2009 r., akta sprawy o sygn. IC 1202/10, k. 63
- 64
- zeznania powódki (zapis rozprawy z dnia 15.09.2015 r.)

W toku prowadzonych prac budowlanych powódka powzięła informacje od powołanego przez nią inspektora nadzoru - M. T. o wadliwym wykonywaniu robót (m in. braku oheblowania wszystkich elementów drewnianych wynikającego z przepisów przeciwpożarowych, czy nie pokryciu ich nawet preparatem ochronnym, co stanowiło nieusuwalną wadę). Widząc, że zalecenia inspektora nie są przez W. H. (1) wykonywane, powódka zaczęła domagać się wyjaśnień i oczekiwała przyśpieszenia prac, a także poprawienia niewłaściwie wykonanych robót. Wobec licznych monitów ze strony powódki związanych z nieterminowym i nierzetelnym wykonywaniem prac przez W. H., powódka rozwiązała z nim umowę w dniu 14.06.2010 r. Równocześnie powódka wezwała wykonawcę do zwrotu kwoty 100.000 zł uiszczony tytułem zaliczki na poczet wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy. Wobec bezskuteczności żądania powódka w dniu 23.07.2010 r. wniosła przeciwko W. H. (1) pozew o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kwoty 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia, począwszy od dnia 08 lipca 2010 r. do dnia zapłaty.

dowód: - pisma powódki do W. H., akta sprawy o sygn. IC 1202/10, k. 14 - 21

- pozew w sprawie sygn. akt IC 1202/10, k. 2-3 akt j. w.
- zeznania świadka M. T., k. 145
- zeznania powódki (zapis rozprawy z dnia 15.09.2015 r.)

W dniu 18.10.2010 r. Sąd Okręgowy w Krakowie (sygn. akt IC 1202/10) wydał wyrok zaoczny, na podstawie którego zasądził od pozwanego W. H. (1) na rzecz powódki W. Ś. kwotę 100.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 lipca 2010 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 8.617 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Pozwany wiadomość o zapadłym

wyroku powziął przed zawarciem spornej umowy darowizny, najpóźniej w dniu 02.12.2010 r., kiedy to wniesiony został przez pozwanego sprzeciw od wyroku, po uprzednim zapoznaniu się z jego treścią przez pełnomocnika pozwanego w dniu 01.12.2010 r. Powołany wyrok stał się prawomocny wobec odrzucenia sprzeciwu wniesionego przez pozwanego.

dowód: - wyrok zaoczny z dn. 18.10.2010 r., akta sprawy o sygn. I C 1202/10, k. 31 - 33

- potwierdzenie odbioru odpisu orzeczenia w przedmiocie uzupełnienia wyroku

z dn. 25.11.2010 r., akta sprawy o sygn. IC 1202/10, k. 40

- zapisek urzędowy, k. 38, pełnomocnictwo udzielone przez pozwanego z adnotacją o jego złożeniu w czytelni akt Sądu w dniu 01.12.2010 r., k. 39 i sprzeciw od wyroku zaocznego z dnia 02.12.2010 r., k. 42-43
- częściowo zeznania świadka A. R. (zapis rozprawy z dnia 02.06.2015 r.)
- postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10.05.2011 r., sygn. akt IACz 609/11, k. 106-111 akt sygn. IC 1202/10

W dniu 8.12.2010 r. pozwana zawarła ze swoim mężem - W. H. (1) dwie umowy w formie aktu notarialnego. Pierwsza wyłączała wspólność ustawową pomiędzy małżonkami i wprowadzała rozdzielność majątkową. Na podstawie drugiej W. H. (1) darował żonie K. H. udział wynoszący (...) część w prawie użytkowania wieczystego działki nr (...) o powierzchni 0, 0685 ha położonej w S. oraz udział wynoszący(...) część we własności budynku mieszkalnego numer (...) przy ul. (...) i budynku gospodarczego szczegółowo opisanych w § 1 umowy, posadowionych na tej działce. Strony postanowiły, że darowane udziały będą stanowić majątek osobisty obdarowanej, a K. H. tę darowiznę przyjęła.

dowód: umowa majątkowa z dn. 08.12.2010 r., k. 130; umowa darowizny z dn.

08.12.2010 r., k. 132

Na podstawie powołanego wyroku zostały wszczęte postępowania egzekucyjne przeciwko W. H. (1), prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Suchej Beskidzkiej T. A., sygn. akt Km 2128/11 i Km 132/14; egzekucja pozostaje bezskuteczna.

dowód: zawiadomienie o bezskuteczności egzekucji z ruchomości i wierzytelności dłużnika z dn. 05.02.2012 r., k. 14

- zawiadomienie o bezskuteczności egzekucji z dnia 04.07.2014 r., k. 125

Istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności ustalił Sąd w oparciu o przedstawione powyżej, nie zakwestionowane przez strony dokumenty urzędowe i prywatne.

Ponadto ustaleń dokonał Sąd na podstawie zeznań świadka M. T.. Świadek ten jest osobą obcą w stosunku do stron, jego zeznania Sąd ocenił jako spontaniczne, spójne, a także logiczne i znajdujące potwierdzenie w pozostałym zgromadzonym materiale dowodowym. Z tych przyczyn brak było podstaw do odmowy im wiary. Z tych samych przyczyn uznał Sąd za wiarygodne zeznania powódki, w szczególności w części, w jakiej korespondują one z zeznaniami powołanego świadka.

Sąd nie dał natomiast wiary zeznaniom świadków zawnioskowanych przez pozwaną K. H., tj. W. H. (1), M. O. oraz A. R.. W ocenie Sądu zeznania tych osób mają jednoznacznie kierunkowy charakter i są nacechowane subiektywizmem wynikającym z faktu pokrewieństwa i powinowactwa z pozwaną. Z powołanych wyżej przyczyn za całkowicie niewiarygodne uznał Sąd przede wszystkim te twierdzenia świadków, które dotyczyły dobrej sytuacji finansowej męża pozwanej oraz odnośnie faktycznego przebiegu prac budowlanych zleconych przez powódkę i ich jakości. Odnośnie

sytuacji majątkowej dłużnika wskazać dodatkowo należy, że pozwana nie zaoferowała żadnych innych dowodów mogących potwierdzić deklarowaną przez dłużnika jego dobrą sytuację finansową.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie.

Powódka W. Ś. domagała się uznania za bezskuteczną w stosunku do niej umowy darowizny z dnia 8.12.2010 r. zawartej pomiędzy pozwaną, a jej mężem W. H. (1). Jako podstawę prawną powództwa wskazała art. 528 k.c.

Wskazać należy, iż skarga pauliańska, o której mowa w art 527 k.c., ma na celu ochronę wierzyciela przed krzywdzącym go działaniem dłużnika. Przyznaje wierzycielowi uprawnienie do zaskarżenia czynności dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela, co w konsekwencji może doprowadzić do uznania tych czynności za bezskuteczne. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności. Jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (art. 528 k.c.). W tym przypadku wierzyciel zwolniony jest od obowiązku wykazania, że osoba trzecia wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć o tym, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli.

Dla uwzględnienia powództwa konieczne było zatem wykazanie, że doszło do pokrzywdzenia wierzyciela czynnością prawną dłużnika, wskutek której pozwana uzyskała korzyść majątkową oraz że działania dłużnika dokonane były ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Z ustalonego stanu faktycznego wynika bezsprzecznie, że powódka posiada względem męża pozwanej - W. H. (1) wierzytelność pieniężną w kwocie 100.000 zł. Wierzytelność ta dodatkowo stwierdzona została prawomocnym wyrokiem sądu, którym Sąd w niniejszym postępowaniu stosownie do art. 365 k.p.c. jest związany. W chwili dokonywania zaskarżonej pozwem w niniejszej sprawie czynności dłużnik miał pełną świadomość istnienia swojego długu. O wyroku zaocznym wydanym przez Sąd Okręgowy w Krakowie w dniu 18.10.2010 r. w sprawie sygn. akt IC 1202/10 dowiedział się bowiem najpóźniej w dniu 02.12.2010 r. W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, iż zawierając sporną umowę darowizny z pozwaną w dniu 8.12.2010 r. działał w złej wierze z zamiarem pokrzywdzenia powódki jako wierzyciela gdyż jego celem było takie przesunięcie majątkowe, które uniemożliwiłoby zaspokojenie wierzytelności powódki i chroniło posiadany przez niego majątek. Wskazać nadto należy, że zgodnie z art. 529 k.c., jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny.

Zaskarżona czynność dłużnika w postaci umowy darowizny z dnia 8.12.2010 r. na rzecz pozwanej niewątpliwie została dokonana z pokrzywdzeniem powódki jako wierzyciela. Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzyciela, jeżeli skutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był poprzednio. W orzecznictwie sformułowano ogólnie tezę, że pokrzywdzenie wierzyciela powstaje na skutek takiego stanu faktycznego majątku dłużnika, który powoduje niemożność, utrudnienie lub odwleczenie zaspokojenia wierzyciela (por. wyrok SN z dn. 28.11.2001 r., IV CKN 525/00 Lex nr 53110). Na skutek dokonanej przez dłużnika czynności nastąpiło zmniejszenie jego majątku, gdyż ubyły z niego wartościowe składniki. Pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika należy oceniać nie według chwili dokonania tej czynności, lecz według chwili jej zaskarżenia. Bezsprzecznie dokonanie zaskarżonej czynności w postaci umowy darowizny nieruchomości sprawiło, że dłużnik stał się niewypłacalny. W żaden sposób, oprócz zeznań świadków będących członkami rodziny pozwanej, nie wykazano, aby W. H. (1) dysponował majątkiem pozwalającym na spłatę zobowiązań względem powódki. Pomimo prowadzenia egzekucji przez powódkę z majątku W. H. (1) do chwili obecnej nie została

ona zaspokojona ze swojej wierzytelności ze względu na brak innego majątku dłużnika, do którego mogłaby zostać skierowana skuteczna egzekucja.

Z tych względów Sąd, stosownie do art. 347 k.p.c., utrzymał wyrok zaoczny w mocy w punktach I, II. i IV. W punkcie III. Sąd wyrok uchylił bowiem wobec zwolnienia pozwanej po wniesieniu sprzeciwu od wyroku od kosztów sądowych w całości brak podstaw do obciążenia pozwanej nieuiszczonymi kosztami sądowymi, od których uiszczenia zwolniona była powódka (art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, t. jednol. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025).

Sąd zasądził nadto na rzecz pełnomocnika powódki dodatkowo kwotę 828,00 tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu bowiem wyrokiem zaocznym nie objął Sąd całej należności z tego tytułu (§2 ust. 1-3, §6 pkt 6 i §19-20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 , poz. 461 t.j.).

O nieuiszczonych kosztach sądowych orzekł Sąd na zasadzie art. 113 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28.07.2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t. jednol. Dz. U. z 2014 r., poz. 1025).